

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi rikoslain 2 c luvun muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä toukokuuta 2010 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi rikoslain 2 c luvun muuttamisesta (HE 54/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja, osastopäällikkö Jarmo Littunen ja hallitussihteeri Juho Martikainen, oikeusministeriö
- oikeusasiamiehensihteeri Pasi Pölönen, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- hovioikeudenneuvos Pertti Lattunen, Helsingin hovioikeus
- käräjätuomari Jussi Leskinen, Espoon käräjäoikeus

- valtiosyyttäjä Mika Illman, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- pääjohtaja Esa Vesterbacka, Rikosseuraamuslaitos
- täytäntöönpanopäällikkö Juha Hilska, Länsi-Suomen rikosseuraamusalue
- asianajaja Simo Ellilä, Suomen Asianajajaliitto
- dosentti, oikeustieteen tohtori Tapio Lappi-Seppälä
- dosentti, oikeustieteen tohtori Jussi Matikkala
- oikeudellisen yksikön johtaja Paavo Siltanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- eduskunnan oikeusasiamies
- Etelä-Suomen rikosseuraamusalue
- Käräjäoikeustuomarit ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäviksi rikoslain säännöksiä ehdonalaisesta vapauttamisesta. Lisäksi tarkoituksena on selkeyttää säännöksiä vankien rangaistusajojen laskemisesta.

Keskeisimmät muutokset koskisivat sitä, kuinka elinkautisvangin vankilassaoloaika määrittyy. Samalla muutettaisiin alle 21-vuotiaana

rikoksensa tehneen elinkautisvangin aikaisinta mahdollisuutta hakea päästämistä ehdonalaiseen vapauteen. Ehdotukseen sisältyy myös joitakin rangaistusajan laskemiseen liittyviä täsmennäviä säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Esityksellä selkeytetään rikoslain 2 c luvun säännöksiä ehdonalaisesta vapauttamisesta ja vankien rangaistusajan laskemisesta. Muun muassa päivien murto-osista laskennassa luovutaan. Voimassa olevaan lakiin on sisällytetty tulkinvaraisuuksia, eikä säännöksissä ole otettu huomioon kaikkia käytännössä ilmeneviä yksittäisiä soveltamistilanteita. Erityisesti oikeus-tila elinkautisvankien vankilassaoloajan määrittelyssä on ollut ongelmallinen. Sääntelyn selkeyttäminen parantaa vankien ja virkamiesten oikeusturvaa ja tekee rangaistusaikojen laskennasta nykyistä läpinäkyvämpää.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 c luku. Vankeudesta

7 §. Ehdonalainen vapauttaminen samalla kertaa täytäntöön pantavista määräaikaisista vankeusrangaistuksista. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi säännöksiä samalla rangaistuskaudella täytäntöön pantavien määräaikaisten vankeusrangaistusten enimmäisajan laskentatavasta. Ehdotetun 7 §:n 1 momentin mukaan jokaiselle rangaistukselle lasketaan ensin siihen vaikuttavan määröosan perusteella vankilassa suoritettava rangaistusaika, minkä jälkeen nämä rangaistusajat lasketaan yhteen. Vanki päästetään ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on suorittanut tämän ajan. Pykälän 2 momentin mukaan vanki on kuitenkin päästettävä ehdonalaiseen vapauteen viimeistään, kun rangaistuksia on suoritettu yhteensä enintään 15 vuotta.

Esityksellä korjataan se nykyinsäädäntöön sisältyvä ongelma, ettei vapauttamisaikaa pystytä kaikissa tapauksissa laskemaan yksiselitteisesti. Esitetty muutos parantaa vankien oikeus-

turvaa ja yhdenvertaista kohtelua sekä lisää oikeusvarmuutta. Lakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen esityksen perusteluista-kin ilmenevään seikkaan, että ehdotus merkitsee useita pitkiä vankeusrangaistuksia suorittaville vankilassa suoritettavan rangaistusajan pidentymistä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa jäljempänä erillisen siirtymäsäännöksen ottamista lakiin.

Esityksen mukaan lainmuutos voi joissain tapauksissa merkitä koko rangaistusta suorittavien rangaistusajan pituuden alentumista nykyisestä. Koko rangaistusta suorittavista säädetään 2 c luvun 11 ja 12 §:ssä. Ottaen huomioon, että kysymys on toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle erittäin vaaralliseksi katsottuista henkilöistä, valiokunta ei pidä perusteltuna, että rangaistuksista vankilassa suoritettava enimmäisaika lyhennettäisiin heidän kohdallaan 20 vuodesta 15 vuoteen. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että 2 momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan vangin suorittaessa yhtä tai useampaa rangaistusta kokonaan edellä tarkoitettu enimmäisaika on 20 vuotta. Tämä vastaisi aikaa, jonka koko rangaistusta suorittavat nykyisinkin voivat tosiasiaissa joutua suorittamaan.

Lisäksi valiokunta on tehnyt 2 momentin viimeiseen virkkeeseen kaksi teknistä korjausta.

Pykälän 3 momenttiin sisältyy poikkeussäännös, jonka nojalla 15 vuoden enimmäisaika voidaan ylittää. Sen mukaan, jos määräaikaista vankeusrangaistusta suorittava vanki tai tutkintavanki syyllistyy 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen, tuomioistuin voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä, ettei tuomittavaan rangaistukseen sovelleta 2 momenttia rangaistusten määröosia yhteenlaskettaessa. Asia voidaan ottaa huomioon samalla, kun syyttäjä vaatii rangaistuksen suorittamista kokonaan. Valiokunnan 2 momenttiin ehdottaman lisäyksen vuoksi myös 3 momenttia tulee vastaavasti tarkistaa.

Valiokunta toteaa, että ehdotetulla 2 momentilla ei ole vaikutusta pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelyyn. Helsingin hovioikeus päättää

jatkossakin siitä, päästetäänkö koko rangaistusta suorittamaan määrätty tai elinkautiseen vankeuteen tuomittu ehdonalaiseen vapauteen. Asian käsittelystä hovioikeudessa säädetään pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetussa laissa (781/2005).

10 §. Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta. Hallituksen esityksessä pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdystä rikoksesta elinkautiseen vankeuteen tuomittu vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaika on kertynyt yhdeksän vuotta. Voimassa olevassa laissa kyseinen ajankohta on kymmenen vuotta. Esityksellä on pyritty tasoittamaan porrastusta alle 18-vuotiaana rikoksensa tehneiden ja 18—20-vuotiaana rikoksensa tehneiden välillä. Teosta, josta täysi-ikäinen saisi elinkautisen vankeusrangaistuksen, voidaan alle 18-vuotiaana rikoksensa tehnyt tuomita vähintään kahden vuoden ja enintään 12 vuoden määräaikaiseen vankeusrangaistukseen. Alle 18-vuotiaalle ensikerjalaiselle vangille aikaisin ehdonalaiseen vapauteen päästämisaikakohta on neljän vuoden ja uusijalle kuuden vuoden vankilassaoloajan jälkeen. Valiokunta ei kuitenkaan pidä perusteltuna, että 18—20-vuotiaana elinkautiseen vankeuteen tuomittujen aikaisinta vapauttamisaikakohtaa aiennetaan, koska kysymyksessä ovat henkirikoksiin syyllistyneet täysi-ikäiset henkilöt. Valiokunta katsoo, että voimassa olevaa lakia ei näin ollen tule tältä osin muuttaa.

10 a §. Elinkautisvangin vankilassaoloajan laskeminen. Vankilassaoloajasta säädetään vankeuslain (767/2005) 14 luvun 3 §:n 1 momentissa ja vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2006) 16 §:ssä. Esityksessä ehdotetaan mainitun asetuksen säännöksen ottamista 10 a §:n 1 momentiksi.

Vankilassaoloaika tarkoittaa tosiasiallista vapaudenmenetyksen aikaa. Elinkautisen vankeusrangaistuksen vankilassaoloaikaan luetaan elinkautisvangin rangaistusaika sekä se aika, jonka hän on ollut pidätettynä, vangittuna tai muuten

vapautensa menettäneenä ennen rangaistuksen suorittamisen aloittamista. Vankilassaoloajan perusteella määräytyy paitsi aikaisin mahdollinen ehdonalaiseen vapauteen päästämisen ajankohta myös esimerkiksi poistumisluvan eli ns. vankiloman aikaisin mahdollinen ajankohta.

Lakiehdotuksen 2 c luvun 4 §:n 2 momentin mukaan elinkautinen vankeusrangaistus käsittää ne vankeusrangaistukset, jotka pannaan täytäntöön samalla kertaa elinkautisen vankeusrangaistuksen kanssa. Täytäntöönpanossa tämä tarkoittaa sitä, että elinkautisen vankeuden kanssa samaan aikaan täytäntöönpantavat määräaikaiset vankeusrangaistukset "lakkaavat olemasta". Vankilassaoloajan laskemisesta tästä seuraa, että nämä määräaikaiset vankeusrangaistukset eivät vaikuta laskelmaan lainkaan.

Kokonaan toinen asia on todellinen vapauttamisaikakohta, joka on Helsingin hovioikeuden ratkaistava asia. Sen määrittämisessä otetaan huomioon myös saman rangaistuskauten määräaikaiset vankeusrangaistukset. Siitä, milloin elinkautiseen vankeusrangaistukseen tuomittu voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen, säädetään rikoslain 2 c luvun 10 §:ssä.

Ehdotetulla 10 a §:llä on tarkoitus ratkaista kaksi nykyisissä säännöksissä havaittua ongelmaa. Ensinnäkin elinkautisvankien todellinen rangaistusaika voi muodostua erilaiseksi, vaikka he olisivat syyllistyneet aivan samanlaisiin rikoksiin. Tämä johtuu siitä, että tällä hetkellä elinkautiseen vankeuteen liittyvä tutkintavankeusaika otetaan vankilassaoloajan laskemisesta huomioon, jos samaan ajankohtaan ei osu määräaikaisen vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa. Sen sijaan, jos ajat osuvat päällekkäin, tutkintavankeutta ei oteta huomioon. Se, mihin ajankohtaan määräaikaisen vankeusrangaistuksen täytäntöönpano osuu, on usein vangista ja hänen teoistaan täysin riippumatonta ja sattumanvaraista.

Toinen ongelma on siinä, että laskettava vankilassaoloaika voi nykyään pidentää yksin se, että vanki hakee muutosta käräjäoikeuden tuomioon. Muutoksenhaku pidentää tutkintavankeuden aikaa, jota ei oteta huomioon vankilassaoloajan laskemisessa, jos se osuu päällekkäin

määräaikaisen vankeusrangaistuksen kanssa. Jos vanki valittaa käräjäoikeuden päätöksestä, vangin vankilassaoloajan alkamisajankohta siirtyy myöhemmäksi. Vanki joutuu näin ollen ottamaan riskin, että hän joutuu oman valituksensa seurauksena olemaan vankilassa pidempään kuin silloin, jos hän ei tee valitusta. Valiokunta pitää tätä ongelmallisena oikeusturvan ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimusten kannalta.

Myös eduskunnan oikeusasiamiehelle asiasta tehdyn kahden kantelun (27.11.2009 dnro 2994/4/07 ja 3036/4707) johdosta hankitut selvitykset osoittivat, että elinkautisvangin vankilassaoloajan määrittelyssä on ollut tulkintaongelmia nykyisen lain voimassaoloaikana.

Edellä todetuista syistä 10 a §:n 2 *momentissa* ehdotetaan, että vankilassaoloaikaan laskeetaan myös sellainen elinkautiseen vankeuteen johtaneen rikoksen vapaudenmenetysaika, jonka aikana on suoritettu määräaikaista vankeusrangaistusta. Esityksen perustelujen mukaan tämä koskee sekä sellaisia määräaikaista vankeusrangaistuksia, jotka elinkautinen vankeusrangaistus käsittää, että sellaisia, jotka suoritetaan loppuun 1 momentissa tarkoitetun vapaudenmenetysajan aikana. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että 2 momentissa tarkoitetaan myös sellaista määräaikaista rangaistusta, josta vanki on päästetty ehdonalaiseen vapauteen, mutta hänen vapaudenmenetyksensä on jatkunut tutkintavankeutena elinkautiseen vankeuteen johtaneen rikoksen vuoksi. Sitä määräaikaisen vankeusrangaistuksen rangaistusaikaa, joka ajoittuu ennen elinkautiseen vankeuteen johtaneen rikoksen vapaudenmenetysajan alkua, ei kuitenkaan lueta vankilassaoloaikaan, mikä ilmenee myös esityksen perusteluista.

Pykälän 3 *momentissa* säädetään rikoslain 6 luvun 13 §:ssä tarkoitettujen vähennysten huomioon ottamisesta vankilassaoloaikaa laskettaessa. Momentin sanamuodosta voi saada sen virheellisen käsityksen, että määräaikainen vankeusrangaistus ajalta ennen elinkautiseen vankeusrangaistukseen johtanutta tutkintavankeutta luettaisiin vankilassaoloaikaan, vaikka rikoslain 6 luvun 13 §:ssä tarkoitettua vähennystä

ei luetakaan. Tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi valiokunta ehdottaa momentin sanamuodon korjaamista.

Valiokunta pitää ehdotettua 10 a §:ää edellä todetuin tarkennuksin vankilassaoloajan laskemiseen ja muutoksenhakuun liittyvien oikeudenmukaisuussyiden vuoksi tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta korostaa, että säännöksessä on kysymys vain vankilassaoloajan laskemisesta eikä sen tavoitteena ole lyhentää elinkautisvankien vankilassa suorittamaa aikaa eikä lieventää rangaistuskäytäntöä. Ehdonalaiseen vapauteen päästäminen perustuu aina Helsingin hovioikeuden tekemään kokonaisharkintaan, jossa tulee 2 c luvun 10 §:n 3 momentin mukaisesti ottaa huomioon elinkautisvangin kokonaisrikollisuus, vangin käyttäytyminen ja rangaistusajan suunnitelman noudattaminen. Valiokunta pitää tärkeänä elinkautisvankien keskinäisen oikeudenmukaisuuden toteutumista ja samalla haluaa säilyttää pisimmistä rangaistuksista — elinkautisesta vankeudesta ja kokonaan suoritettavista rangaistuksista — vankilassa suoritettavien aikojen keskinäiset suhteet nykyisenlaisina.

12 §. *Uusi käsittely tuomioistuimessa. (Uusi).* Rikoslain 2 c luvun 12 §:ssä säädetään koko rangaistusta suorittamaan määrätyn päästämisestä ehdonalaiseen vapauteen. Vapauttamismenettely on toinen kuin elinkautisvankien kohdalla, sillä kyseessä ovat määräaikaista vankeusrangaistuksia suorittavat. Näin ollen esimerkiksi poistumisluvalta palaamatta jättämistilanteissa sovelletaan määräaikaista rangaistuksia koskevia sääntöjä vapauttamisajankohtaa määriteltäessä. Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskeva asia voidaan käsitellä uudelleen valvotun koevapauden aikana tapahtuneen rikoksen johdosta. Säännös jättää siten hovioikeuden päätöksen ja koevapauden alun väliin ajanjakson, jonka aikana ehdonalaista vapauttamista ei voida peruuttaa, vaikka vanki syyllistyisi rikokseen. Valiokunta katsoo, että säännöstä on tältä osin aiheellista muuttaa vastaamaan ehdotettua 10 §:n 3 momenttia. Sen sijaan säännöstä 8 §:n

4 momentissa ja vankeuslain 3 luvun 7 §:ssa tarkoitetuista asioista ei ole tarpeen lisätä, koska näissä, poistumisluvulta palaamatta jättämistä ja koevapauteen sisältyvän yhteydenpitovelvoitteen rikkomista koskevissa, asioissa Rikosseuraamuslaitos päättää vapauttamisajankohdan siirrosta määräaikaista rangaistusta koskevien säännösten nojalla hallintoasiana.

Kuten 10 §:n 3 momentin tarkoittamassa tilanteessa, tässäkin edellytyksenä ei ole lainvoimaista tuomiota, vaan uudelleen käsittely voisi perustua myös riittävän todennäköiseen rikospäilyyn. Perusteluina ja soveltamisohjeina valiokunta viittaa siihen, mitä hallituksen esityksen perusteluissa 10 §:n 3 momentista on todettu (s. 7/II, 8 ja 14). Esityksen perusteluista poiketen valiokunta kuitenkin tähdentää, että mikäli ehdonalainen vapauttaminen peruutetaan 10 §:n 3 momentin tai 12 §:n 2 momentin nojalla sellaisen rikospäilyn perusteella, johon vanki myöhemmin katsotaan syyttömäksi, tulee aina arvioida, onko vanki oikeutettu vahingonkorvaukseen joltakin osaa vapaudenmenetysaikaansa. Tässä yhteydessä valiokunta lisäksi viittaa korkeimman oikeuden ennakkopäätökseen KKO:2008:10 (Ään.).

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Esityksessä on lähdetty siitä, että ehdotetun lain säännösten soveltaminen määräytyy rikoslain 3 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetyn lievemmän lain periaatteen mukaisesti eikä lakiin ole sen vuoksi ehdotettu erillistä siirtymäsäännöstä. Mainitun rikoslain säännöksen mukaan, jos tuomittaessa on voimassa toinen laki kuin rikosta tehtäessä, sovelletaan kuitenkin uutta lakia, jos sen soveltaminen johtaa lievempään lopputulokseen.

Perustuslakivaliokunta on rikoslain yleisten oppien uudistamisen yhteydessä (PeVL 31/2002 vp, s. 3) katsonut, että rikoslain 3 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetyn lievemmän lain periaatteen soveltamisrajoitusta on arvioitava ensisijassa kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus) 15 artiklan kannalta. Mainittu 15 artikla sisältää perustuslain 8 §:stä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklasta poiketen seu-

raavan nimenomaisen määräyksen: "Jos rikoksenteon jälkeen lailla säädetään sovellettavaksi lievempi rangaistus, rikoksen tekijän tulee päästä tästä osalliseksi". Sopimusmääräyksen sanamuoto viittaa siinä tarkoitettun lievemmän lain periaatteen olevan ajallisesti rajoittamaton. Periaate voi edellyttää myös lainvoimaisen tuomion lieventämistä.

Lausunnosta PeVL 31/2002 vp ilmenee myös, että arvostetun KP-sopimuksen kommentaarin mukaan sopimusvaltiot ovat velvollisia soveltamaan yleissopimuksen 15 artiklan määräystä sitä ajallisesti rajoittamatta muiden kuin peruuttamattomien rangaistusten osalta siihen saakka, kunnes asiassa on annettu viimeisen oikeusasteen lopullinen tuomio. Myös rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa (HE 66/1988 vp, s. 189/II) katsottiin olevan varmaa, että viimeistään lainvoimainen tuomio rikosasiassa katkaisee rikoksenteon oikeuden päästä osalliseksi lievemmän lain edusta.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt lievemmän lain periaatetta myös säädettäessä voimassa olevaa sääntelyä yhteenlasketuista vankeusrangaistuksista (PeVL 21/2005 vp, s. 4/II ja 5/I). Lausunnossa todetaan, että KP-sopimuksen 15 artiklan sanamuodon mukaan siinä tarkoitettu lievemmän lain periaate koskee rikoksesta tuomittavaa rangaistusta, mutta ei valiokunnan aiemman arvion mukaan sellaisia, lähinnä menettelyllisiksi luonnehdittavia seikkoja, joita säännellään esimerkiksi rikoksen vanhentumisajoista annettavilla säännöksillä (PeVL 27/2001 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta totesi, että ehdotuksessa on kysymys vapaudenmenetysajan tosiasiallisesta pituudesta, jota on vaikea luonnehtia puhtaasti menettelylliseksi seikaksi. Lausunnon mukaan puuttuvan tulkintakäytännön vuoksi ei toisaalta ole selvää, että hallintoviranomaisten olisi KP-sopimuksen ja uuden lain takia lyhennettävä tuomioistuinten määräämiä vankeusrangaistuksia tai niihin perustuvia vapaudenmenetysaikoja.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuri jaosto on 17.9.2009 antanut tuomion Scoppola v. Italia (No. 2), jossa se toteaa ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan turvaavan myös oikeuden

lievemmän rikoslain taannehtivaan soveltamiseen. Mainitussa tuomiossa on kysymys tuomioistuinten velvollisuudesta soveltaa lievempää lakia.

Esitetyn rikoslain 2 c luvun 7 §:n säännös ehdonalaisesta vapauttamisesta samalla kertaa täytäntöön pantavista määräaikaista vankeusrangaistuksista merkitsee joissakin tapauksissa vankeudessa suoritettavan ajan pidentymistä nykyisestä. Tämän vuoksi uutta säännöstä on esityksen perustelujen mukaan tarkoitus soveltaa vasta sellaisissa tapauksissa, joissa kaikki täytäntöön pantavat rangaistukset on tuomittu rikoksista, jotka on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen.

Lakivaliokunta katsoo, että lainsäätäjät ei voi säätää lakia, jolla jälkikäteen ankaroitetaan tuomioistuimen määräämää rangaistusta. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että esitetyn lain voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2 momenttiin otetaan erillinen siirtymäsäännös. Valiokunnan ehdottama säännös merkitsee, että siinä tarkoitettujen kaikkien rikosten on täytynyt olla

tehtyjä lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Muussa tapauksessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä. Koska voimassa olevaan lakiin sisältyy tulkinnanvaraisuus sen suhteen, miten ehdonalaisen vapauttamisen aikaisin ajankohta määrittyy silloin, kun yhteenlasketut vankeusrangaistukset ylittävät voimassa olevassa laissa säädetyn 20 vuoden enimmäisajan, uuteen 2 momenttiin on tarpeen ottaa myös tätä koskeva säännös.

Lakivaliokunnan ehdotuksesta seuraa, että hallituksen esitykseen sisältyvän voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

rikoslain 2 c luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 c luvun 4 §, 5 §:n 2 momentti, 7 ja 10 § *sekä* 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 c luvun 4, 7 ja 10 § *sekä* 12 §:n 2 momentti laissa 780/2005 ja 5 §:n 2 momentti laissa 1451/2007, *sekä lisätään* 2 c lukuun uusi 10 a §, seuraavasti:

2 c luku
Vankeudesta
4 §
(Kuten HE)

Ehdonalainen vapauttaminen
5 §
(Kuten HE)

7 §

Ehdonalainen vapauttaminen samalla kertaa täytäntöön pantavista määräaikaisista vankeusrangaistuksista

(1 mom. kuten HE)

Samalla kertaa täytäntöön pantavia määräaikaisia vankeusrangaistuksia suorittava vanki on päästettävä ehdonalaiseen vapauteen viimeistään, kun rangaistuksia on suoritettu yhteensä enintään 15 vuotta. *Kuitenkin, jos samalla kertaa täytäntöön pantavista määräaikaisista vankeusrangaistuksista yksikin on 11 §:n nojalla määrätty suoritettavaksi kokonaan, vanki on päästettävä ehdonalaiseen vapauteen viimeistään, kun rangaistuksia on suoritettu yhteensä enintään 20 vuotta.* Enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon rangaistuksiin sisältyvät (poist.) 6 luvun 13 §:n mukaiset vähennykset.

Jos määräaikaista vankeusrangaistusta suorittava vanki tai tutkintavanki syyllistyy 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen, tuomioistuim voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä, ettei tuomittavaan rangaistukseen sovelleta tämän pykälän 2 momentin säännöksiä rangaistuksista suoritettavista enimmäisajoista.

10 §

Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta

Elinkautiseen vankeuteen tuomittu voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kaksitoista vuotta. Kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdystä rikoksesta elinkautiseen vankeuteen tuomittu vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kymmenen vuotta.

(2—4 mom. kuten HE)

10 a §

Elinkautisvangin vankilassaoloajan laskeminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Jos elinkautinen vankeusrangaistus käsittää muita vankeusrangaistuksia, *vankilassaoloaikaan ei lueta näistä rangaistuksista 6 luvun 13 §:n nojalla tehtyjä vähennyksiä, jotka kohdistuvat aikaan ennen 1 momentissa tarkoitettua vapaudenmenetyksen alkua.*

12 § (Uusi)

Uusi käsittely tuomioistuimessa

Ennen ehdonalaista vapauttamista vanki voidaan määrätä valvottuun koevapauteen. Jos Rikosseuraamuslaitos katsoo, että ennen ehdonalaista vapauttamista ilmitulleen rikoksen vuoksi 1 momentissa tarkoitettua vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi.

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain 2 c luvun 7 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan tapauksiin, joissa kaikki täytäntöön pantavat vankeusrangaistukset on tuomittu rikoksista, jotka on tehty tämän lain tultua voimaan. Muihin tapauksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällöin, jos yhteenlaskettaviin määräaikaisiin vankeusrangaistuksiin sovelletaan eri määräosia, kohdennetaan 20 vuoden enimmäisajan ylittävän osan vähennys siihen rangaistukseen, joka johtaa rangaistuksia yhteenlaskettaessa lievimpään lopputulokseen. (Uusi 2 mom.)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

LaVM 15/2010 vp — HE 54/2010 vp

Helsingissä 22 päivänä kesäkuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Janina Andersson /vihr	Jari Larikka /kok
vpj.	Anna-Maja Henriksson /r	Sanna Lauslahti /kok
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Outi Mäkelä /kok
	Kalle Jokinen /kok	Raimo Piirainen /sd
	Timo Kalli /kesk	Tero Rönni /sd
	Oiva Kaltiokumpu /kesk	Kari Uotila /vas
	Ilkka Kantola /sd	Mirja Vehkaperä /kesk.
	Sampsa Kataja /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.